

Bóža Horský a Klára z Vlčí jámy

Název emise: Čeští herci a herečky

Den vydání: 6. října 2021

Hodnoty:

27 Kč - Bohumil Záhorský; kat. č. 1135

33 Kč - Jiřina Šejbalová; kat. č. 1136

Rozměry známkových obrazů: 50 x 40 mm

Rozměr aršíku: 166 x 108 mm

Výtvarný návrh: Jan Maget

Druh tisku: OF; **Tisk:** Hradištko, sro.

Tisková forma: 6AP (2x 1135 + 2x 1136 v šachovnicovém uspořádání + 1 kupon)

Náklad: 30.000 aršíků

FDC: digitální tisk; 2.700 kusů; **Tisk:** Hradištko, sro.

Téma stejné jako předchozích letech, ale podání jiné, takový jsem měl první dojem z nové emise věnované hereckým osobnostem naší relativně nedávné minulosti. Jsou na ní zobrazeni muž a žena, vrstevníci a nepochybně i přátelé, a pro nás hlavně herečtí kolegové, kteří ve svých rolích těšili a dojírali generace diváků.

Oba pocházeli z rodin, které jim nebránily v naplňování snu stát na prknech, která znamenají svět. V oboru, kde vládla velká konkurence, se potom znamenitě uplatnili, a nakonec se stali předními oporami Národního divadla v Praze a byli jmenováni národními umělci. Ale vezměme to podle nominálních hodnot.

Bohumil Záhorský pocházel z početné rodiny – měl pět sourozenců. Tatínek Jan Záhorský byl stavebním inženýrem, vyučoval na pražské technice, kde dokonce zastával funkci děkana, a po vzniku republiky byl zvolen poslancem Národního shromáždění. Bohumil se narodil v roce 1906 v Praze, kde začal studovat reálku, ale v sedmnácti přestoupil na konzervatoř; tady však nevydržel a vrhl se rovnou do divadelní praxe. Od počátku – pod pseudonymem Bóža Horský – účinkoval v představeních řady moderních scén v Praze a v Brně, asi nejznámější je jeho působení v Osvobozeném divadle V+W+J, spolupracoval i s Frejkou, Burianem a dalšími předními osobnostmi naší meziválečné divadelní scény. Po válce se stal členem Národního divadla, kde pak vytrval více než 30 sezón. My si ho asi nejvíc pamatujeme z filmových a televizních rolí, a taky z rozhlasu a dabingu. Před kamerou poprvé stál v šestadvaceti ve veselohře V+W Pudr a benzin, celkem pak účinkoval v bezmála 100 filmech! Nezapomenutelný byl jeho komoří Lang v Císařově pekaři (stejnou postavu hrál už o dvacet let dříve v Golemovi na scéně Osvobozeného divadla) nebo propagátor abstinence Ezra Goodman, tatínek krásné Winnifred (Olga Schoberová) ve filmu Limonádový Joe. Svůj hlas propůjčoval francouzskému herci Jeanu Gabinovi a děti ho mohly slyšet jako vypravěče televizních večerníčků Krkonošské pohádky.

Jak to měl v osobním životě, jeden samozřejmě neví, ale známo je, že byl u žen velmi oblíbený, jistě i pro své vybraně zdvořilé, a přitom přátelské chování a pečlivé oblékání, však mu taky kolegové říkali Bonbónek, tak úhledně prý vřdýcky vypadal. Jako mladý přebíral ženu rozhlasovému režisérovi Bezdíčkoví (i když ten s ní měl dvě dcery), vzal si ji, ale zanedlouho se rozvedl a potom po léta vedl staromládenecký život. Ale zamiloval se znovu, a co čert nechtěl, do další Bezdíčkovy ženy, herečky a kolegyně z Národního divadla Vlasty Fabianové, i tu manželovi odloudil a žil s ní – jak se říkalo – na psí knížku. Když Bezdíček počátkem 60. let zemřel, chtěli se vzít, ale ukázalo se, že Záhorského rozvod z dob první republiky nebyl formálně dotažen (rozvod tehdy neukončoval manželství, ale jen legalizoval, že manželé už nežijí ve společné domácnosti; rozvodem v dnešním slova smyslu byla takzvaná rozluka). A tak s tou dávnou manželkou Věrou museli podstoupit rozvodové řízení znovu a až v pětadesáti si mohl Fabianovou vzít. Za svědka jim šla kamarádka a kolegyně z Národního divadla **Jiřina Šejbalová**.

Ta se narodila o rok dřív než Záhorský, také v Praze, do kultury milovné rodiny. Malá Jiřinka krásně zpívala, a tak její cesta vedla na konzervatoř, kde se věnovala napřed zpěvu a pak herectví. Byla talentovaná a velmi hezká, a tak není divu, že si jí povšimli přední avantgardní režiséři té doby (stejně jako Záhorský spolupracovala s Frejkou a Burianem) a v pouhých třidvaceti se stala členkou Národního Divadla v Praze, kde pak působila 43 let! Hojně obsazována byla i do filmových rolí, a to už od sklonku éry němého filmu. My si ji spíše můžeme pamatovat jako paní Žofku z Cechu panen kutnohorských, hraběnku Evženii z Maskované milenký, a hlavně jako stárnoucí paní Kláru z Weissovy Vlčí jámy. Tady už

z původní krasavice obletované muži nezbylo nic, jen panovačná a zlá maloměšťáčka, dusící všechny kolem. Za tuhle roli Šejbalová v roce 1958 získala zvláštní cenu za vynikající herecký výkon na festivalu v Benátkách a film byl nominován na Zlatého lva. Nezapomenutelná byla i její podvodnice Trčková ve filmu Světáci.

V osobním životě měla Šejbalová štěstí i smůlu, byla sice šťastně vdaná za o něco mladšího právníka Jaroslava Pipka, manželství ale bylo bezdětné a někteří její současníci vzpomínali, že krasavice Jiřina se nebránila přijímat přízeň mnoha mužů. Byla to však určitě správná ženská, kterou bavilo žít jako hvězda, současně se ale ráda starala o domácnost a skvěle vařila, na což vzpomínali její kolegové a kamarádi – a přesvědčit se o tom mohou i čtenáři jejich kuchařek.

S Bohuslavem Záhorským ji pojilo nejen angažmá ve Zlaté kapliče, ale i společné vystupování v řadě filmů a televizních inscenací. Já nejráději vzpomínám na Lásku jako trám, kde Šejbalová hrála manželku Pivce a Záhorský jeho kamaráda Františka, k němuž se uražený Pivec uchýlil, když se jeho „přepychový dar“ ke zlaté svatbě – starý kožich s liščími hlavičkami – nesetká doma s pochopením. Nahořklou komedii natočil František Filip, skvělý režisér a velká osobnost, kterého jsem měl jako mladý příležitost zblízka poznat, když jsem mu počátkem 80. let (to jsem váhal mezi známkami a dokumentárním filmem) dělal asistenta režie při natáčení seriálu Rozpaky kuchaře Svatopluka. Nakonec zvítězily známky a já jsem rád, že se mi tenhle celoživotní koníček stal povoláním.

Díky tomu se s vámi mohu na stránkách Filatelie dělit o dojmy, jak na mě zapůsobily naše nové emise. Tu dnešní musím pochválit už proto, že její autor Jan Maget ji pojednal jinak než dvě předchozí, a podobou obou představených osobností nám ukázal ve třech životních

a tvůrčích údobích. Obzvlášť patrné je to na známce 33 Kč, jistě i proto, že Jiřina Šejbalová byla hvězdou už jako velmi mladá, a tak bylo kam sáhnout pro předlohu. Bohumil Záhorský se ke slávě propracovával pomaleji, a tak je na „nejmladším“ portrétu zobrazen v malinko zralejším věku. Líbí se mi i nově zvolená úprava malého přepážkového listu se čtveřicí známek a kuponem, připadá mi patřičnější než předchozí úpravy aršíkové (nic proti nim, ale PL je v mých očích prostě lepší – už pro jistou civilnost, oproti předchozí poněkud přepjaté slavnostnosti).

Na kuponu uprostřed je zobrazen Genius z opony Národního divadla, kde obě připomenuté osobnosti působily. Maget jej nezkopíroval, ale „parafrazoval“, a věrně přitom zachoval podobu původního Hynaisova modelu.

Ale už jsme řekli, že jde o parafrázi a autor se prostě přizpůsobil ušlechtilému úzkému formátu kuponu. Zpočátku mě trochu zarazila zelená plocha pod nápisem Národ sobě, ale i tady jde o věrné následování předlohy – zelenkavý odstín opony vyčítala totiž Hynaisovi i odborná komise, pro kterou to byl jeden z důvodů, pro který oponu nepřijala a v divadle tak nakonec visí vlastně jen proto, že už nebyl čas na dohadování o případném předělení. Jan Maget tedy i v tomhle detailu opětovně ukázal, jak velký důraz klade na studium pramenů a jak poctivě ke známkové tvorbě přistupuje.

Obě známky jsou velmi hezké i vytržené z přepážkového listu, obzvlášť dobře je to vidět na obálkách dne vydání, kde jejich slabě smetanově tónovaný papír dobře vyniká na bílém podkladu FDC. Kresbná výzdoba obálek je nápaditá, na první pohled se totiž může zdát, že je obou případech stejná. Ve skutečnosti však jde o „stejný“ obrázek pojatý ze dvou stran – Šejbalová a Záhorský sedí vedle sebe, a přitom proti sobě na zahradních židličkách a jednou vidíme zepředu jeho a jednou ji.

Do razítek autor zakomponoval jednoduchou kresbičku tváře slavného herce a slavné herečky, nad které umístil domicil Praha, který se k oběma zobrazeným úzce váže.

FB

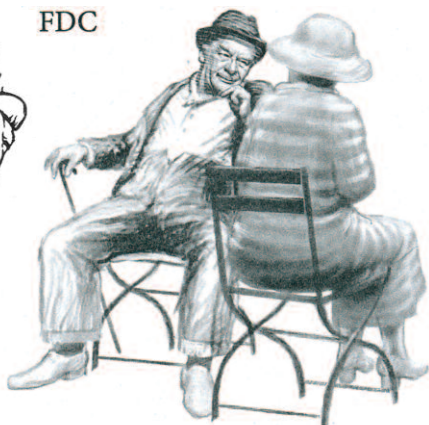

Tím byla Marie-Clémentine Valadonová, známá později pod křestním jménem Suzanne, malířka, modelka a matka malíře Maurice Utrilla. Žena, která se z nuzných poměrů vypracovala vlastními silami mezi

přední umělce své doby. Než se sama stala malířkou (k tomu ji vybídl Edgar Degas), stála modelem Renoirovi nebo Lautrecovi, a v šestnácti letech i našemu Vojtěchu Hynaisovi, který žil v Paříži. Na rozdíl od opony Magetův Genius nemá rozpražené paže a věnec drží v pravé, a ne v levé ruce.

FDC

FDC

